

Förskola för fler barn

Rapport uppsökande verksamhet och särskilda platserbjudanden 2024

Förskoleförvaltningen
Avdelningen ledningsstöd och kommunikation
Avdelningen för planering och analys

Upprättad: 2025-03-28
Ansvariga: Annika Åsberg Renman
och Annie Molinder

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Inledning och bakgrund	4
Uppsökande verksamhet.....	5
Informationsbrev om allmän förskola till 3–5 åringar utan förskola	5
Placering- och tillsynsenhetens informationsträffar	5
Samverkan med det lokala civilsamhället i uppdrag förskolelots....	6
Genomförande av 2024 års insatser	6
Ekonomi - en fortsatt utmaning med barnfattigdom	10
Familjers erfarenheter av förskola	13
Öppen förskola – en öppen verksamhet för småbarnsföräldrar....	16
Samarbete med andra förvaltningar och aktörer	19
Arbetsmarknads- och socialförvaltningen	19
Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen	20
Grundskoleförvaltningen - Skolstart Malmö	20
Kontaktcenter	21
Regionens barnhälsovård, BVC	21
Särskilda platserbudanden	22
Målgrupp och genomförande.....	22
Avgränsning.....	23
Tillvägagångssätt.....	23
Utfall av särskilda platserbudanden	24
Uppföljning utfall - februari 2025.....	26
Informationssida på Malmö stads intranät Komin	26
Organisering.....	27
Slutsatser och utvecklingsområden 2025.....	27

Sammanfattning

Förskoleförvaltningen i Malmö har under flera år aktivt arbetat för att nå ut till familjer vars barn ännu inte är inskrivna i förskolan. Genom olika metoder och processer är målet att öka medvetenheten om förskolans betydelse och de fördelar som förskoleverksamheten erbjuder.

Under 2024 har det dialogbaserade uppsökande arbetet som bedrivs av föreningsbaserade förskolelotsar förstärkts genom flera kompetenshöjande insatser. De har utbildats för att bättre kunna möta misstro mot socialtjänst och förskola samt att kunna ge en fördjupad bild av förskolans läroplan och normer och värden. Liksom tidigare år ger de stöd och råd till familjer som lever med socioekonomiska utmaningar för att överbrygga hinder till deltagande i förskola.

Under 2024 skickades 142 särskilda platserbjudanden samt ca 700 informationsbrev om allmän förskola ut. 30 familjer valde att tacka ja till det särskilda platserbjudandet. Det är dock viktigt att betona att vissa av dessa barn sannolikt inte hade skrivits in i förskola detta år utan möjligtvis senare eller inte alls om de inte fått ett särskilt platserbjudande.

Underlaget med adresser till familjerna som fanns att tillgå utifrån folkbokföringen var till viss del bristfälligt och ständigt föränderligt. Familjerna kunde också söka plats på egen hand, flytta till en ny adress eller annan ort. Allt detta medförde en osäkerhet.

Nya utvecklingsområden har identifierats inför 2025 - att öka förståelsen för avgifter och kostnader kopplade till förskola samt utökad vistelsetid, föräldrasamverkan, barns deltagande och närvaro på förskola samt att fortsätta tillgängliggöra öppna förskolan för fler malmöbor.

Ett nytt system för barn- och elevregister kommer att införas, vilket medför en del förändringar. Under implementeringen av systemet blir ett viktigt utvecklingsmål att säkerställa att skollagens krav kan uppfyllas enligt de befintliga rutinerna. Ett annat utvecklingsområde under 2025 blir att fortsätta arbetet med att ta fram statistiska underlag för uppföljning och analys.

Inledning och bakgrund

Förskoleförvaltningen i Malmö har under flera år arbetat aktivt för att nå ut till familjer vars barn inte är inskrivna i förskolan. Detta arbete inkluderar olika tillvägagångssätt och insatser för att öka medvetenheten om förskolans betydelse och de fördelar som förskoleverksamheten erbjuder. Från och med 2023 är det lagstadgat för kommuner att erbjuda förskoleplats åt nyanlända barn enligt skollagen (2010:800, 8 kap 12a§, 8 kap 14a§) och att bedriva ett uppsökande arbete gentemot samtliga barn i åldern 3–6 år som inte går i förskola. Kommunerna ska även sträva efter att ge ett sådant erbjudande till andra barn som har behov av en förskoleplats för att bättre kunna lära sig svenska.

Förskoleförvaltningens målsättning med att bedriva uppsökande verksamhet är att alla barn i Malmö ska ges likvärdiga förutsättningar till en god utbildning och trygga uppväxtvillkor, där förskola och öppen förskola kan fungera som en kompensatorisk faktor. Förskolans kompensatoriska inverkan har särskilt stor betydelse för utrikesfödda och nyanlända barn och barn med svagare socioekonomisk bakgrund. Genom att delta i förskolan får barn utveckla sina språkkunskaper, sociala färdigheter och sin nyfikenhet till lärande, vilket är avgörande för fortsatt skolgång och integration i samhället. Utgångspunkten i uppdraget är att varje barn räknas.

I denna rapport redovisas det arbete som förskoleförvaltningen bedrivit i enlighet med skollagen samt ytterligare insatser som görs för att öka medvetenheten om förskolans betydelse och dess fördelar.

Förskolenämnden rapporterade motsvarande insatser mot följande kommunfullmäktigemål under 2024:

- Malmö stad arbetar för att ge barn och unga goda uppväxtvillkor
- Malmö stad arbetar för att en större andel elever ska fullfölja en gymnasieutbildning
- Malmö stad arbetar för att staden ska bli fri från segregation
- Malmö stad arbetar för stärkt delaktighet och ökad social sammanhållning genom lokal utveckling samt goda och tillgängliga livsmiljöer i hela staden

Uppsökande verksamhet

Förskoleförvaltningen i Malmö har under flera år arbetat aktivt för att nå ut till familjer vars barn inte är inskrivna i förskolan. Detta arbete omfattar en rad olika metoder och processer för att öka medvetenheten om förskolans betydelse och de fördelar som förskoleverksamheten medför. Genom dessa insatser strävar förskoleförvaltningen efter att säkerställa att alla barn, oavsett bakgrund, får kunskap om och tillgång till en kvalitativ förskoleverksamhet som kan bidra till deras utveckling. Här nedan följer de huvudsakliga arbetsprocesser som genomförts i det uppsökande arbetet.

Informationsbrev om allmän förskola till 3–5 åringar utan förskola

Under 2024 skickades informationsbrev om allmän förskola ut vid två tillfällen till samtliga barn i åldrarna 3–5 år som inte gick i förskola vid uttagstillfället, med undantag för barn som fått ett särskilt platserbjudande. I materialet finns kortfattad information om vad förskola i Malmö innebär och hur det fungerar, med hänvisning till ytterligare information på webben och QR-kod till ansökan för allmän avgiftsfri förskola. Här tydliggörs också att det går att få hjälp med att söka förskola, på telefon eller fysiskt på Malmö stads Kontaktcenter.

Som tidigare nämnts är gruppen barn utan förskoleplacering en rörlig grupp där vissa barn haft en placering tidigare, men av olika anledningar valt att avsluta platsen. Det kan också röra sig om barn med felaktiga folkbokföringsuppgifter.

I juni skickades 414 informationsbrev ut om allmän förskola. I december gjordes en avvägning att inte skicka informationsbrev till de barn som haft en kommunal placering de senaste 3 månaderna. Antalet minskade då och det skickades istället 258 brev.

Placering- och tillsynsenhetens informationsträffar

Placeringshandläggare från förskoleförvaltningen genomför regelbundet informationstillfällen på öppen förskola på samtliga familjecentraler för att informera vårdnadshavare om hur man ansöker om förskoleplats, rätten till förskola samt avgiftsfri allmän förskola. Nytt för 2024 har varit att informationsträffar även hållits på ett urval av BVC, som inte är anslutna till familjecentraler, i områden med lägre inskrivningsgrad.

Samverkan med det lokala civilsamhället i uppdrag förskolelots

Sedan flera år tillbaka har en betydande del av förskoleförvaltningens breda uppsökande verksamhet organiserats genom samverkan med civilsamhällesaktörer.¹ Genom att upphandla kravställda tjänster som föreningsbaserade förskolelotsar utför får förvaltningen tillgång till en större plattform med stor geografisk spridning i lokala områden med lägre inskrivningsgrad i förskola. Utredningen² som lagkravet är baserat på visar att särskilt utrikesfödda familjer som saknar kännedom om det svenska förskolesystemet samt familjer med socioekonomiska utmaningar gynnas av en uppsökande kontakt, just dessa barn som förskolans kompensatoriska inverkan har störst betydelse för och som är svårast att nå.

Under 2024 har föreningarna Yalla Trappan, Winnet Malmö samt Fryshuset varit verksamma i uppdraget med sammanlagt 12 förskolelotsar. Samtliga personer har flerspråkig, kulturell och kontextuell kompetens med relevans för uppdraget. Som stöd i uppdraget har varje organisation haft en samordnarfunktion samt administrativa funktioner vid sidan av processledning och stödfunktioner från förskoleförvaltningen.

Målgruppen är utrikesfödda, nyanlända, asylsökande och socioekonomiskt utsatta familjer med barn i åldern 0–6 år vars barn ej är inskrivna i förskoleverksamhet. Den är således bredare än det lagstadgade kravet på 3–5 år.

Under de senaste åren har målgruppen breddats till att även inbegripa vårdnadshavare med barn i förskola som upplever hinder och utmaningar, vilket kan resultera i låg närvaro, byte till fristående förskola eller att helt avstå förskola.

Genomförande av 2024 års insatser

För att kunna följa och mäta utfallet dokumenteras förskolelotsarnas arbetsinsatser utifrån 5 målindikatorer. Utfallet redovisas skriftligt varje månad vilket möjliggör en löpande analys kring variationer där framgångsfaktorer lättare kan identifieras och utmaningar i uppdraget snabbare kan mötas.

¹ ”Det tidiga livet- i samverkan för barn och familj” (Fskf-2021-2698)

”Fler barn i förskola – utökad uppsökande samverkan 2022” (Fskf-2023-10217)

”Rapportering av uppsökande samverkan för fler barn i förskola 2023” (Fskf-2024-4433)

² ”Betänkandet Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska” (SOU 2020:67)

Tabell 1. Sammanställning av kvantitativa målindikatorer som speglar utfallet av genomförda arbetsinsatser under 2024

Individuella insatser	Totalt	Kvinna	Man	Barn 0–6 år
1. Individuella motiverande samtal	1299	1217	82	
2. Hjälp med ansökan om förskoleplats	56	-	-	56
3. Besök på öppen förskola	58	56	2	65
4. Besök på förskola	19	18	1	21

Gruppinsatser	Tillfällen	Deltagare
5. Gruppinformation	84	1371

Bakom ovanstående insatser ligger ett långsiktigt och resurskrävande arbete. Det krävs många kontakter för att nå fram till familjer ur målgruppen. Det är inte heller alltid som familjer är mottagliga för information eller dialog i ett första skede. Det senaste två åren har det tagit längre tid att nå fram till en insats, mycket på grund av att andra behov såsom stöd med ekonomi och boende går före samtal som förskola.

Kvalitativa dialoger för lärande och utveckling

Genom dialogerna finns möjlighet att ställa följdfrågor och få en djupare förståelse om orsaker och hinder som inverkar negativt på barns deltagande och förskolevistelse, men även möjlighet att fånga upp positiva erfarenheter och framgångsfaktorer. Denna kvalitativa samtalsmetod möjliggör ett kunskapsbyggande och lärande för fortsatt utveckling av uppdraget.

I 2023 års rapportering identifierades flera utvecklingsområden, vilket resulterade i att förskolelotsarna erbjöds kompetenshöjande utbildningspass med workshops under 2024. Avdelningen för ledningsstöd och kommunikation har genomfört passen med stöd av både interna och externa experter. Ett prioriterat utvecklingsområde var behovet av att möta misstro mot myndigheter då desinformationskampanjer om socialtjänsten och omhändertagande av barn visade sig ha påverkat familjers inställning till förskola negativt. Insatserna genomfördes tillsammans med arbetsmarknads- och socialförvaltningens dialogsociomer.

Kontaktcenter var ytterligare en aktör som bjöds in för att presentera de breda servicemöjligheter som erbjuds Malmöborna både via telefon och med platsnärvaro.

(Mer information om ovanstående utbildningspass finns att läsa under rubriken *Samverkan med övriga förvaltningar och aktörer*).

Likaså framkom ett behov hos familjer av att få en fördjupad förståelse för vårdnadshavares rättigheter och skyldigheter i kontakten med förskolan, vilket även detta blev ett utvecklingsområde. Här genomförde biträdande rektor och utvecklingsledare utbildningspass om normer och värden, förskolans läroplan och vikten av föräldrasamverkan.

Ovanstående insatser har bidragit till ett organisatoriskt lärande och kunskapsbyggande och samtliga förskolelotsar bedömer att de nu är bättre rustade att möta dessa frågor i samtalen med vårdnadshavare. Samtidigt kvarstår behov av ytterligare fördjupningar i vissa frågor.

Arbetsmetodiken bakom ett uppsökande och dialogbaserat arbete

Arbetsmetodiken har utarbetats under flera års tid i nära samarbete mellan förskoleförvaltningen och föreningar som verkat i uppdraget. Varje förening har haft frihet att utforma arbetet utifrån egna styrkor och förutsättningar. Samtidigt har det under åren skett ett lärande i utförandet av arbetsinsatserna och under 2024 har fokus lagts på att sammanställa framgångsfaktorerna bakom arbetsmetodiken som synliggörs i nedanstående modell.

Figur 1. Modell för uppsökande och dialogbaserat arbete

En stor del av insatserna går ut på att arbeta uppsökande och ta nya kontakter för att nå fram till familjer ur målgruppen. Här är nätverkande, flexibilitet och förflyttningar till nya områden framgångsfaktorer. Statistikunderlag på delområdesnivå har varit ett viktigt stöd för att rikta insatserna än mer under 2024. Några föreningar har behövt utöka arbetet till nya områden- vilket krävt synlighet och kontinuitet för att etablera kontakter. Samverkan med andra

aktörer i lokalområdet såsom fastighetsägare och gårdsaktiviteter har gett bra effekt här.

De olika stegen mot förskolan

När en första kontakt har etablerats och kontaktuppgifter har utbytts följer nästa steg - att bygga förtroende och skapa trygghet, att hålla en öppen dialog och lyssna in behov.

”Det är viktigt att se hela människan och förstå vad som är viktigt för just den familjen”, säger Winnets förskolelots.

Nästa steg är att följa upp processen och behovet av fortsatt stöd. Oftast dröjer insatser relaterat till förskola till ett senare skede, när mer akuta behov har tagits hand om. När familjen är mottaglig för en dialog om förskola kommer andra frågor fram som behöver genomlysas och bemötas. Det kan handla om misstro mot förskolan som myndighet och rädsla för orosanmälan till socialtjänsten, förväntningar på föräldraskap, förskoleavgiften och andra kringkostnader i samband med en förskoleplats såsom resor och kläder. Det kan behövas flera samtal över tid för att landa i en ansökan om förskoleplats, att besöka en öppen förskola eller förskola kan för många vara ett steg närmare beslutet.

Sociala medier som stöd i kontakten

Sociala medier är till stor hjälp i bibehållandet av långsiktiga relationer, under 2024 ses en markant ökning av detta arbetssätt - framför allt förskolelotsarnas användning av appen WhatsApp har utvecklats mer under året som gått. Merparten av lotsarna har egna WhatsApp-grupper som möjliggör att hålla kontakten och snabbt nå ut med information till stora grupper eller följa upp behoven hos enskilda individer. Ett par lotsar åker runt och besöker öppna förskolor och lägger ut information om aktuella aktiviteter i sina sociala medier som ett led i att knyta kontakter med pedagogerna och synliggöra denna arena.

Vid sidan av de individuella mötena bedrivs även gruppinformationsmöten som kan leda vidare till individuella samtal.

Föreningslokalen - en trygg mötesplats

Samtliga föreningar är verksamma i områden där inskrivningsgraden i förskola är låg. Att använda föreningsverksamhetens lokaler som en trygg mötesplats är en stor framgångsfaktor för att bygga långsiktiga relationer och skapa tillit.

Så här uttrycker Fryshuset det: *”Vi ser många fördelar med att ha vårt föräldracafé, hit kan vi bjuda föräldrar vi träffar i det uppsökande arbetet, här kan vi bygga relationer till föräldrar och ta längre, svåra och djupare samtal.*

Även Yalla Trappan lyfter tillgången till Bosociala Hubben hos Rosengård Fastigheter, vilken fortsätter generera flera nya besökare efter rekommendationer från familjer som besökt lokalen och fått stöd av lotsarna på plats. Att familjer självmant söker sig dit sparar mycket i det uppsökande arbetet. Lokalen har möjliggjort för Yalla Trappan att arrangera FÖS-utbildningar (föräldraskapsutbildningar) tillsammans med förebyggande enheten på arbetsmarknads och socialförvaltningen.

Samtidigt utgör externa mötesplatser viktiga arenor för att nå ut bredare i det uppsökande arbetet. Gymnasie- och vuxenförvaltningens Komvux SFI-klasser samt SFI-grupper på folkhögskolor är arenor som får frekvent besök av Winnets förskolelotsar. Winnet har även besökt babycaféerna på BVC i Hyllie och Mobilia samt i samarbete med MKB bedrivit gårdsaktiviteter vilket lett till nya kontaktytor.

Fryshuset har även under året inlett samarbete med andra föreningar på *Nobel 21*, som är en samlingsyta för föreningsaktiviteter, och på så sätt nått helt nya grupper av föräldrar.

För en fördjupad bild av kontaktytor i staden se tidigare rapporter från 2022 och 2023.

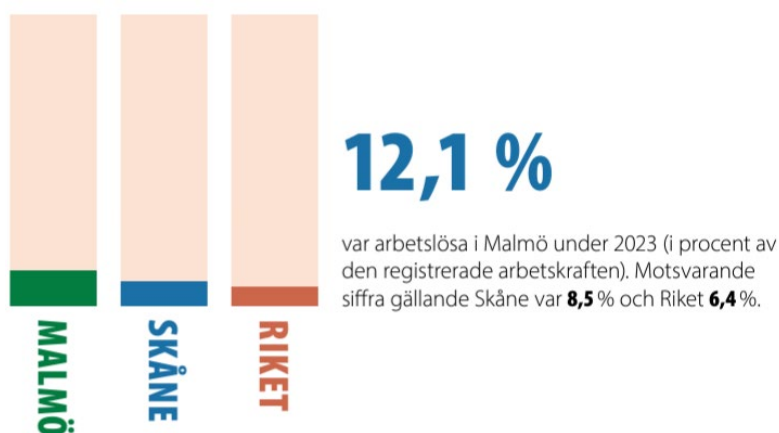
Ekonomi - en fortsatt utmaning med barnfattigdom

Barnfattigdomen i Malmö bekräftas i mångt och mycket i officiell statistik och i stadens rapporter om arbetslöshet och möjlighet till självförsörjning. Malmö är en stad med två sidor, dels en växande global storstad där näringslivet expanderar snabbare än i andra storstäder. Den andra sidan av Malmö handlar om ihållande arbetslöshet, stort utanförskap, segregation och barnfattigdom. Utav Sveriges tre storstäder återfinns de allra fattigaste barnfamiljerna i Malmö.³

I figur 2 framgår hur arbetslösheten i Malmö sticker ut i jämförelse med övriga Skåne och riket.

³ "Malmö en stad, två berättelser Tillväxtkommissionen" 2023, Malmö stad.
"Barnfattigdom i Sverige: Årsrapport 2021, Rädda Barnen"

Figur 2. Arbetslöshet 16–65 år 2023

Från rapporten Malmöläget 2024 (inskrivna arbetslösa, dvs öppet arbetslösa och personer i program med aktivitetsstöd)

Arbetslösheten bland utrikes födda är högre än bland inrikes födda i Sverige. Detta förklaras bland annat med att utbildningsnivån generellt sett är lägre i gruppen, samt att det tar tid att etablera sig i ett nytt land. Av dem som är födda utomlands är det ca 16 procent som är lågutbildade och motsvarande siffra är 7 procent för dem som är födda i Sverige⁴.

Avgifter och kostnader för förskola

Ett område där flera vårdnadshavare har uttryckt behov av mer stöd och kunskap är avgifter och kostnader med förskolan. Många är osäkra på hur de avgiftsfria timmarna fungerar och vad som gäller kring avgifter och förskola.

”Vi vill ha förskola, men vi får inte avgiftsfri plats eftersom jag är arbetslös och barnet är under 3 år”

Avgiften för förskola i Malmö stad beräknas utifrån hushållets inkomst, antal barn och ålder på barnen. Inkomster som månadsavgiften baseras på är lön, arbetslöshetsersättning, inkomst från utlandet med mera. Inkomster som månadsavgiften inte baseras på är ekonomiskt bistånd, bostadsbidrag, barnbidrag och studiemedel. Den progressiva avgiftstabellen med inkomstintervaller i Malmö är till fördel för dem som har låga inkomster. Trots detta är avgifterna för de med allra lägst inkomst fortsatt utmanande. Detta utmynnar i som nämnts tidigare att föräldrar, särskilt i familjer med begränsade ekonomiska resurser, tvekar inför att skriva in sina barn i förskolan.

⁴ ”Utbildningsnivån i Sverige”, snabbfakta SCB

Utökad vistelsetid

En återkommande fråga i samtal och underlag från förskolelotsarna är tillämpningen av utökad vistelsetid. Många upplever att den är oklar och svår att förstå. I rapporteringen framgår det att det finns upplevda skillnader i hur utökad vistelsetid bedöms. Beslut om utökad vistelsetid fattas av rektor när det gäller barnets behov och av placering- och tillsynsenheten när det gäller vårdnadshavarnas och/eller familjens behov.

Vidare berättar förskolelotsarna att de möter vårdnadshavare till barn som går 15 timmar och som placerats i förskola under tider som exkluderar både lunch och lov dagar och att det kan variera beroende på förskola.

Regeln kring 15 kostnadsfria timmar

Föräldrar som vill att deras barn ska ha fler timmar i förskolan än de 15 kostnadsfria timmarna eller som vill att omsorgen även inkluderar lov, stöter oftast på ekonomiska hinder, eftersom platsen då blir förenad med en kostnad, som oavsett storlek, utgör ett hinder. Många familjer, särskilt de med låg inkomst eller nyanlända, har svårt att hantera dessa avgifter. Detta leder till att barnen inte får den kontinuitet under hela året som är eftersträvänsvärt.

Sammantaget är det svårt för vårdnadshavare att få en överblick över förskoleavgifterna, särskilt i relation till antal timmar på förskolan och möjligheten till utökad vistelsetid. Detta är utvecklingsområde framöver.

Insatser och initiativ

För att bättre möta flera av familjernas utmaningar har föreningarna med sina förskolelotsar bemött det med kunskap och olika insatser. Yalla Trappan menar att det är avgörande att arbeta med lågtröskelmetoder och behovsbaserade insatser i en trygg och stödjande miljö för att nå fram och hjälpa familjerna. De har därför utvecklat sina metoder för att bättre möta dessa behov, exempelvis genom att lägga större vikt vid att informera om och samarbeta med lokala resurser som kvinnojourer, Majblomman, Svenska kyrkan och andra donationsfonder. Yalla Trappan har dock noterat ett högre söktryck vilket lämnat många utan stöd. Något som är kännbart för flera familjer. Winnet har mött kvinnor och barns utsatthet genom att ge familjer information om var de kan få hjälp med förnödenheter. De hänvisar till olika verksamheter och initiativ där familjerna kan få kostnadsreducerad tandvård samt tillgång till billig eller gratis mat, kläder, leksaker och blöjor. De tipsar även om secondhand butiker i närområdet.

Familjers erfarenheter av förskola

Uppdraget som förskolelotsarna är verksamma i har utökats från att vara helt inriktat på uppsökande kontakter mot familjer vars barn ej går i förskola till att även omfatta familjer vars barn har börjat förskola. I uppföljande möten med dessa familjer framkommer ett stort behov av att fortsätta stödja vårdnadshavare för att deras barns förskolevistelse ska fungera.

I sammanhanget är det viktigt att påpeka att många familjer ger en bild av förskolevistelsen som välfungerande och som medför flera vinster för både barn och vårdnadshavare. Framför allt frigörs tid för mamman vilket skapar utrymme för hennes egen språkinläring, studier eller arbete. Vårdnadshavare ser även en tydlig positiv påverkan på barnens utveckling, vilket kopplas till förskolan som en trygg plats för lek, socialisering och språkträning. Föräldrarna beskriver hur barnen mår bättre, blir mer harmoniska och utvecklas både språkligt och socialt.

En vårdnadshavare uttrycker sig så här till Fryshusets lots:

"Min son har lärt sig så mycket på förskolan, han är mer självsäker och kan nu prata bättre svenska. För oss betyder förskolan mycket."

Upplevelser av osäkerhet och utmaningar i kontakten med förskolan

Samtidigt framkommer en stor osäkerhet hos många familjer i kontakten med förskolan och det finns vårdnadshavare som upplever att förskolan inte är ett fungerande alternativ. Liksom i tidigare års rapportering lyfts misstro mot myndigheter, frågor kopplade till ekonomiska utmaningar samt otydlighet gällande vårdnadshavares rättigheter och skyldigheter. Under 2024 efterfrågades särskilt fördjupad kunskap om föräldrasamverkan och behovet av en stärkt och mer kontinuerlig dialog med förskolan.

I samtalen med vårdnadshavare uppmuntrar förskolelotsarna till en aktiv medverkan och delaktighet i barnets förskolevistelse, inte minst för att misstro kan vara ett hinder för vissa familjer i kontakten med förskola. Samtidigt framkommer ett stort behov av att få en bättre förståelse för vilka möjligheter som erbjuds i kontakten med förskolan. Det finns en osäkerhet kring vilka förväntningar man som vårdnadshavare kan ha på förskolan och hur ens möjligheter att påverka och ställa krav på dialog ser ut.

Föräldrasamverkan och kommunikationsvägar

Under barnets introduktionsveckor kan vårdnadshavarna bekanta sig med förskolans dagliga rutiner, lära känna personalen och få en grundläggande information om föräldrasamverkan. Samtidigt är det oftast först i ett senare skede och i faktiska situationer som frågor väcks och behöver besvaras.

Tempus – möjligheter och begränsningar

Det digitala kommunikationsverktyget Tempus Hemma lyfts av vissa fram som svårt att navigera i och flera önskar vägledning i hur verktyget används. Många upplever att verktyget har begränsade möjligheter och inte kan ersätta det personliga mötet med personalen.

Dialog i organiserade forum efterfrågas

Det framförs att fler förskolor ersatt föräldramöten med Öppna hus-tillfällen, vilka upplevs som röriga och sällan ger samma möjlighet till djupgående information och dialog med personal och ledning. De betonar vikten av att få sitta tillsammans i ett organiserat forum, där de kan ställa frågor, få information och bygga förtroende för både personal och verksamhet.

Tid för relationsskapande och möten i vardagen

Från vårdnadshavarnas sida lyfts även behovet av en kontinuerlig dialog i vardagen. Att få en återkoppling om hur barnets dag har varit, om rutiner kring mat, sömn osv har fungerat. Att få en återkoppling om barnet råkat ut för något som kan ha påverkat det psykiskt eller fysiskt, tex när konflikter, olyckor eller skador inträffat. Här är det personliga mötet och bemötandet extra viktigt.

En av föreningarna ser en ökning av negativa upplevelser vad gäller bemötande och kommunikation gällande några förskolor jämfört med tidigare år.

Framförallt handlar det om mammornas upplevelser av att de blir ifrågasatta vid hämtning och lämning till exempel när förseningar uppstått, till skillnad från när papporna hämtar och lämnar. Många mammor upplever stora problem med att de blir uppringda för att hämta barnet på grund av sjukdom, eller för att barnet är hängigt, ledset och inte vill vara på förskolan. När barnet väl är hemma är det piggt igen. Detta påverkar deras möjligheter att fullfölja studier, praktik och provanställningar. Fler mammor har under året uppgett att de förlorat sin SFI-plats, provanställning eller ekonomiskt bistånd på grund av att deras frånvaro varit för hög.

I flera fall lyfts språkbarriärer hos både vårdnadshavare själva men även hos personal som en försvårande omständighet till god dialog och relation. Många mammor beskriver en känsla av att bli ifrågasatta och överkörda när deras

svenska inte räcker till. Det efterfrågas ett mer inkluderande och interkulturellt förhållningssätt

Helhetssyn med barnets bästa i fokus

En oro som vissa vårdnadshavare lyfter är att barn som börjar senare, runt ca 3 år ålder, eller som har allmän förskoleplats med färre timmar kan ha svårare att ta sig in i kamratgruppen. De kan handla om att de inte är på samma utvecklingsnivå och inte heller kommer i kapp i utvecklingen, vilket påverkar deras relationer till de andra barnen. Detta kan i sig göra att barnet inte trivs och inte vill gå på förskolan. Många vårdnadshavare efterfrågar en bättre dialog med förskolan om att få barnet att känna trygghet och delaktighet i barngrupp och i relationer med både barn och personal. Oron för att barnet inte har det bra kan vara den slutliga faktorn som gör att mamman väljer att avsluta förskoleplatsen och sin egen planering mot sysselsättning.

Påverkansfaktorer för barns deltagande och närvaro i förskolan

Under 2024 utförde Skolinspektionen en tematisk kvalitetsgranskning i Malmö stad gällande barns deltagande och närvaro i förskolan. I granskningen rymdes det lagstadgade uppsökande arbetet och placering av nyanlända barn. Bedömningen visade på en hög måluppfyllelse. Gällande rektors närvarofrämjande arbete och huvudmannens stöd till rektor framkom vissa utvecklingsbehov. Detta inkluderas nu i ett närvarofrämjande arbete som pågår inom förvaltningen.

Allmän förskoleplats utgör i sig en begränsning i antalet timmar för barnet och utökad tid innebär en kostnad. Avståndet till förskolan har också betydelse. Vårdnadshavares relationer och dialog med personal på förskolan, liksom osäkerhet gällande barnets trygghet och utveckling är andra påverkansfaktorer.

En komplexare bild av påverkansfaktorer på barns deltagande och närvaro framträder utifrån beskrivningarna ovan. Det är flera faktorer som samspelar och som behöver fortsätta belysas ur både ett verksamhets-, vårdnadshavar- och barnperspektiv. Hur påverkar familjers socioekonomiska förutsättningar närvaron? Kan en ökad föräldrasamverkan och god dialog påverka barnets närvaro och kvaliteten på förskolevistelsen? Vilka rutiner finns på förskolan kring dessa processer? Dessa frågeställningar tas vidare i ett utvecklingsarbete under 2025, både som ett internt kunskapsutbyte inom förvaltningen och genom kompetenshöjande insatser för att rusta förskolelärarna att möta familjernas osäkerhet och frågor.

Öppen förskola – en öppen verksamhet för småbarnsföräldrar

En betydelsefull arena för barnfamiljer är stadens öppna förskolor och familjecentraler. Båda dessa verksamheter är hälsofrämjande, tidigt förebyggande och stödjande mötesplatser som anpassas utifrån hela familjens livssituation. Familjecentralen med sitt samlade utbud med olika professioner bidrar till att främja trygga uppväxtvillkor för barn genom att sprida kunskap till och stödja blivande föräldrar och föräldrar. Familjecentralerna fungerar som en ingång för att nå alla barn, föräldrar och samtidigt erbjuda kompletterande stödinsatser för föräldrar som är i behov av det. Familjecentralen är en arena där kommun och region genomför gemensamma tidiga insatser.

Bemötande

Förskolelotsarna ger uttryck för att familjer som besöker öppen förskola är mycket nöjda både med bemötandet från personalen och verksamhetens innehåll. Bemötandet från pedagogerna är centralt för familjernas upplevelse. Pedagogerna beskrivs som vägvisande och stödjande, och deras roll i att skapa en välkomnande och trygg miljö är avgörande.

Samtidigt finns det trösklar och hinder som påverkar familjernas möjligheter att delta. Osäkerhet kring språket och en brist på kunskap om öppna förskolan är vanliga utmaningar. Den initiala rädslan för att inte förstå eller passa in kan avskräcka, men när dessa hinder övervinns blir erfarenheterna i regel mycket positiva.

Många familjer ser besöken som en möjlighet att bryta isolering, möta andra föräldrar, utöka sitt kontaktnät, samt kunskaps- och erfarenhetsutbyte kring barnuppfostran, vilket beskrivs som särskilt betydelsefullt för mammorna.

Familjerna uppskattar också praktiska inslag som informationsmöten med representanter från exempelvis socialtjänst eller förskoleförvaltningen, där de får råd och tips kring barnets hälsa och utveckling. Förskolelotsarna menar att det finns ett värde i att föräldrar här får bättre insyn i hur förskoleverksamheten fungerar och lär sig grundläggande rutiner.

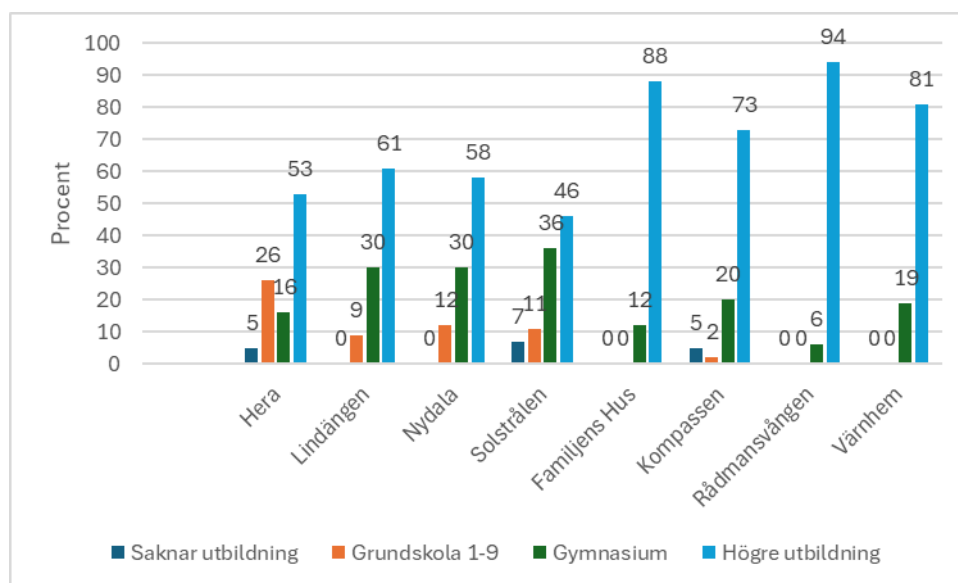
Nå fler målgrupper

En utmaning som framkommit från förvaltningens besöksenkät på öppen förskola i mars 2024 och även från tidigare års enkätresultat är svårigheterna att nå fram till flera målgrupper såsom familjer med utländsk bakgrund, familjer som lever i utsatthet, låginkomsttagare eller familjer med begränsade ekonomiska resurser.

Enkätdata visar att en stor andel av de nuvarande besökarna tillhör svensk medelklass. Många har flerårig utbildning och sysselsättning, medan de grupper som är i störst behov av stöd är underrepresenterade.

Orsakerna kan vara språkliga och kulturella hinder, misstro mot myndigheter och att informationen om öppen förskola inte når fram till målgruppen.

Figur 3. Besökares utbildningsnivå på öppen förskola 2024

Arbetet med att öka kännedomen om öppen förskola för fler målgrupper är en viktig insats som i hög grad bedrivs av förskolelotsarna. Genom att arbeta uppsökande och berätta om öppen förskola och förskola så vidgas kunskapen om dessa verksamheter inom staden. Förskolelotsarna följer gärna med föräldrar, som så önskar, till en öppen förskola.

Språkträning

Det framgår även från förskolelotsarna att språkträningen i svenska på öppna förskolan spelar en viktig roll för många mammor. Att ha tillgång till språkträning och få stöd av svensklärare uppskattas högt och upplevs som en dubbel vinst – både för barnens lek och för föräldrarnas egen utveckling. Språkträning i svenska är därför en viktig inkluderande aktivitet som riktar sig till just en målgrupp som är underrepresenterad på öppna förskolan. 2024 erbjöds språkträning av Komvux SFI på tre öppna förskolor samt av studieförbundet Bilda på fem av öppna förskolorna. Genom IOP-samverkan (Idéburet Offentligt Partnerskap) mellan förskoleförvaltningen och Bilda har även samverkansmöjligheterna mellan pedagoger och cirkelledare utforskats med fokus på att synliggöra barns och vuxnas språkutveckling.

Tidigare kunskapsbyggande arbete

Både förskolelotsarnas arbete och språkträning i svenska utvecklades inom projektet *"Det tidiga livet"*⁵. Även Sveriges kommuner och regioners satsning *"Öppen förskola för språk och integration"*⁶ har lett till viktiga insikter, liksom *Hera-modellen* som utformades när öppna förskolan Hera för nyanlända startades 2018⁷. Samtidigt visar det på ett behov av att fortsätta driva ett utvecklingsarbete för att hålla kunskap vid liv men även utforma nya vägar och arbetssätt för att nå fler målgrupper.

Nya vägar

Hur kan då arbetet breddas ytterligare för att nå fram till de målgrupper som är underrepresenterade på öppna förskolan? Hur kan kännedomen om öppen förskola öka? Utöver förskolelotsarnas framgångsrika uppsökande verksamhet är BVC en viktig kanal ut till familjerna för att nå fram med information om förskola. I besöksenkäten som öppen förskola tar fram återkommande bekräftas återigen BVC:s betydelse av att öka kännedomen om öppen förskola och förskola. I underlaget kan det utläsas att alternativen *"Vänner/bekanta"* och *"BVC"* är de två mest framgångsrika sätten för respondenterna att få kännedom om öppna förskolan. Dessa två alternativ har en hög procentuell fördelning över alla förskolor, med undantag för Lindängen där *"BVC"* är alternativet med högst resultat (72 %). Endast en liten andel anger att de fått kunskap om öppen förskola genom *"Socialsekreterare/föräldrarådgivare"* eller genom *"Integrationscenter"*.

En annan insats på öppen förskola som gjorts i samverkan med arbetsmarknads- och socialtjänsten är medverkan i SKR:s och regeringens satsning för att korta vägen till arbete för fler utrikesfödda kvinnor med små barn. Öppna förskolan har varit en arena där arbetsmarknadssekreterare erbjuder kvinnor stöd och vägledning kopplat till studier och arbete. Ett initiativ som kan hjälpa till att nå föräldrar från målgrupper som är mindre representerade.

Andra kanaler som kan vara av betydelse är olika sociala medier, WhatsApp-grupper, informationsutskick om allmän förskola och sommaraktiviteten öppen förskola på hjul.

⁵ *"Det tidiga livet - i samverkan för barn och familj"* (Dnr: fskf-2021-2698).

⁶ *Sveriges kommuner och regioners överenskommelse med regeringen om att undersöka och belysa vilken funktion den öppna förskolan kan ha för att främja utrikes födda kvinnors möjligheter till etablering samt ett ökat deltagande i förskolan för deras barn 2018–2020.*

⁷ *Hera-modellen – ett nätverk av erbjudanden som synliggör öppna förskolan Heras olika verksamhetsdelar: förhållningssätt, mål, metoder och samverkanspartner*

Bemötandets betydelse

En viktig aspekt för att nå fram till olika målgrupper är bemötandet på öppen förskola, vilket har en avgörande betydelse för ett lyckat besök. Det kan vara att erbjuda en flerspråkig kommunikation i informationsmaterial och kommunikation för att nå ut till fler språkgrupper. Det gäller i allra högsta grad i mötet med besökare, där det är av stor vikt att förstå betydelsen av kulturell medvetenhet, att förstå och ha respekt för olika kulturella bakgrunder och traditioner. Genom att kombinera olika kommunikationskanaler som sociala medier, tryckt material och personliga möten kan man bättre nå ut till olika grupper och säkerställa att kommunikationen är inkluderande.

Utmaningen att nå fram till fler målgrupper är inte unik för Malmö. Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten har i sin rapport *Familjecentraler och familjecentralsliknande verksamheter*⁸ lyft utmaningen med att nå alla barnfamiljer. Grupper som nämns i denna rapport som svåra att nå är utrikesfödda föräldrar, familjer som saknar tillit till socialtjänsten och/eller de som har en annan syn på behov av stöd från exempelvis socialtjänsten.

Samarbete med andra förvaltningar och aktörer

Ett brett samverkansarbete med förvaltningar och lokala aktörer i staden bidrar till att sprida kunskap om vikten av förskola för de yngsta barnens utveckling och lärande till andra verksamheter som möter målgruppen i sitt arbete. Det bidrar även till att förskoleförvaltningen kan stärka sina kunskaper om andra aktörers verksamheter och insatser. Genom att kroka arm ges förutsättningar att möta behov och utmaningar hos samma familjer men från olika ingångar, vilket i sig kan leda till synergieffekter.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen

Samarbetet med arbetsmarknads- och socialförvaltningen i uppsökande syfte har varierat under åren. Utifrån signaler från 2023 års rapportering om ökad polarisering och misstro mot myndigheter (till exempel gällande orosanmälningar till socialtjänsten från förskolepersonal) togs kontakt med dialogsocionomerna. Dialogsocionomerna är en nystartad, främjande och förebyggande insats i syfte att motverka desinformation mot socialtjänsten. Detta ledde till flera utbildningstillfällen och workshops under våren 2024 med fokus på att förstå processen vid en orosanmälan samt vad som föranleder ett omhändertagande av barn. Av de orosanmälningar som görs är det väldigt få som slutar i omhändertagande. Rädslan för att barnet ska bli omhändertaget är

⁸ *Familjecentraler och familjecentralsliknande verksamheter - kartläggning, analys och förslag* Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten 2023

oproportionerligt stor hos många familjer. Samtidigt är det ett problem att familjer ofta väljer att tacka nej till de frivilliga förebyggande och främjande insatser som erbjuds i de fall en utredning inleds. Insatserna kan handla om föräldraskapskurser, stödjande samtal, familjestödjande insatser i hemmet. Föräldrarådgivning på familjecentraler är ytterligare en insats.

Vikten av att förskolepersonal har en dialog med familjen om oro för barnet innan en anmälan görs påtalades (förutom vid akut risk för barnet). Mycket oro kan skingras med bättre insikt i familjens situation, ofta kan det handla om en kris som påverkar hela familjen och förskolan kan vara en stödjande miljö om de får kännedom om vad som påverkar barnet. För dessa svårare samtal krävs samtidigt en god och tillitsfull relation med vårdnadshavare.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen

Som beskrivits ovan har SFI Komvux i varierande omfattning erbjudit språkträning i svenska på öppna förskolor vilket fungerar som en viktig aktivitet att erbjuda i ett uppsökande uppdrag.

Under 2024 har samarbetet med Komvux enhet för samhällsorientering i Länsstyrelseprojektet *"Steg för steg – utökad samhällsorientering för nyanlända arabisktalande kvinnor i Malmö"* avrapporterats. Övergripande målsättning för insatsen var att stärka utrikesfödda kvinnors egenmakt, tillgängliggöra samhällsfunktioner samt öka kunskaper kring barns hälsa, utveckling och lärande.

Förskoleförvaltningen deltog i det uppsökande arbetet för att etablera och bibehålla kontakten med målgruppen. Förvaltningen bistod även med en kulturell brobyggare som gav lärorika föreläsningar och var även den initiala länken mellan de anställda och deltagarna i öppna förskolan för nyanlända. Det gav också möjligheten att länka kvinnor vidare till aktiviteter på öppna förskolan, tex fanns ett stort intresse att gå föräldrakurser. Efter kursens avslut har de anställda fortsatt att hänvisa deltagare till brobyggaren för rådgivning och föräldrakurser. Det sociala sammanhanget på öppna förskolan har varit fortsatt viktigt för flera deltagare.

Grundskoleförvaltningen - Skolstart Malmö

Under 2024 har erfarenhetsutbytet mellan skolstart Malmö och uppsökande verksamhet fortsatt. Förvaltningarnas respektive perspektiv när det gäller mottagande av nyanlända elever till grund- och gymnasieskola samt uppsökande verksamhet gentemot nyanlända barn i förskoleålder har varit värdefulla och lett till ett ömsesidigt kunskapsutbyte. Förskoleförvaltningen

blev under våren inbjuden av Skolstart Malmö för att presentera det uppsökande arbetet för *nationellt chefsnätverk för nyanlända elever* som består av 10–15 kommuner samt forskare.

Kontaktcenter

Kontaktcenters uppdrag är att optimera tillgänglighet, service och bemötande till dem som tar kontakt med Malmö stad. De svarar på frågor, guidar på webb och i e-tjänster eller vägleder till rätt person. Ansökan om förskoleplats är en av deras vanligaste frågor. Kontaktcenter möter ofta malmöbor fysiskt på deras kontor i staden, särskilt de som inte har svenska och engelska som modersmål, som har behov av stöd i förskoleärenden för att få tillit och kunskap om hur samhället och förskola fungerar.

Under året har förskolelotsarna erbjudits ett utbildningspaket av avdelningen ledningsstöd och kommunikation. Vid ett av dessa tillfällen har Kontaktcenter varit på plats och berättat om sitt uppdrag och samtidigt fått information om förskolelotsarnas uppdrag.

Regionens barnhälsovård, BVC

En av de viktigaste samverkansparterna för att öka kännedomen om öppen förskola är samarbetet med BVC. Barnhälsovården är frivillig, kostnadsfri och når i stort sett alla barn och familjer. BVC spelar en central roll i många familjers liv, särskilt under barnets första år, och är därmed en självklar kanal för att sprida information om öppen förskola och förskola. Genom samverkan med BVC på familjecentralerna nås föräldrarna direkt. Om de erbjuder föräldragrupper kan de exempelvis bjuda in öppen förskolas personal så föräldern får möjlighet att ställa frågor om förskola.

Framförallt blir detta ett naturligt tillvägagångssätt när BVC är en del av en familjecentral med öppen förskola vägg i vägg.

I samband med utskick av särskilda platserbjudanden om förskoleplats för nyanlända barn och utskick om allmän förskola får förskoleförvaltningen möjlighet att av Region Skåne dessutom göra ett utskick till samtliga BVC-enheter i Malmö. Detta utskick syftar till att informera BVC-enheterna om de insatser som förskoleförvaltningen erbjuder vårdnadshavare och på så vis hjälpa till att informera om syftet med insatserna och vikten av förskola.

Särskilda platserbjudanden

Målgrupp och genomförande

För att kunna gå ut med platserbjudanden utan att vårdnadshavare först har sökt har förvaltningen gjort ett urval, baserat på lagstiftningen, i folkbokföringsuppgifterna för barn i 3–5-årsåldern som inte går i förskola.

Det urval som beslutades 2023 användes även 2024 och var enligt följande:

1. Plats erbjöds till barn som är födda 2019–2021, är födda utomlands, är folkbokförda i Sverige och vars samtliga vårdnadshavare är födda utomlands.
2. Plats erbjöds till barn som är födda 2019–2021, är folkbokförda i Sverige och vars samtliga vårdnadshavare är födda utomlands och har vistats i Sverige sedan högst 5 år, räknat från 1 januari innevarande år. För 2024 omsätts det till invandrat från och med 2019-01-01.
3. Barn som är födda utomlands men bor i Sverige och har minst en vårdnadshavare som är född i Sverige ingår *inte* i urvalet. Detta kriterium bedömdes möta det som i lagstiftningen beskrivs som att undantag kan göras om det är ”uppenbart obehövligt”.

För att identifiera vilka individer som ingick i målgruppen togs det i början på maj 2024 fram en lista med alla barn födda 2019–2021 som saknade förskoleplats. I urvalet ingick även barn placerade i enskild pedagogisk omsorg, då dessa barn per definition inte går i förskola. Via Immer, Malmö stads system för leverans av folkbokföringsuppgifter, fick förvaltningen information om eventuella invandringsdatum samt födelseland för dessa barn samt deras vårdnadshavare. Därefter kunde målgruppen sorteras fram utifrån det beslutade urvalet.

Erbjudande om plats ska enligt skollagen skickas 3 månader före start. I månadsskiftet maj/juni skickades erbjudandet ut till de barn som sorterats fram enligt urvalet. Platsreservationerna började gälla från och med 1 september och en månad framåt.

Eftersom platserna reserveras i en månad erbjöds plats på förskolor utifrån deras förutsättningar och totala kapacitet, snarare än efter antalet planerade eller lediga platser. Det innebär att de barn som fick särskilt erbjudande om plats inte påverkade den ordinarie hanteringen av barnplaceringen.

Avgränsning

I skollagen framgår att kommunen ska ”sträva efter att erbjuda även andra barn som ska erbjudas förskola enligt 4 § och som har behov av förskola för en bättre språkutveckling i svenska”. I propositionen är det tydligt att denna bedömning ska göras utifrån en inblick i barnens förutsättningar och situation på individnivå.

Att nå denna bredare grupp knyter därför an till det mer generella uppsökande arbetet gentemot vårdnadshavare och barn som inte går i förskolan. Eftersom det särskilda platserbudandet enbart ska gå ut en gång per år, är det viktigt att på samma sätt som tidigare stötta vårdnadshavare att söka förskola på ”vanligt” sätt - oavsett tidpunkt på året.

Utifrån det faktum att det inte finns något uppenbart systematiskt tillvägagångssätt att identifiera dessa barn beslutades det att inte inkludera denna målgrupp i de särskilda platserbudanden inför hösten 2024.

Det finns dock ingen regel som begränsar vilka barn som ska reserveras plats. Möjligheten finns därför att utvidga eller lägga till definitioner till nuvarande urval för att inkludera exempelvis alla barn med utlandsfödda vårdnadshavare som inte gått i förskola. Ett annat alternativ är att helt enkelt att erbjuda plats till alla barn som aldrig haft en förskoleplacering. Oavsett om barnen påbörjar platsen eller ej så skulle detta innebära en avsevärt större arbetsbelastning, både för de förvaltningsövergripande avdelningarna och för de förskolor som håller reserverade platser. En utökning av avgränsningen behöver därför föregås av grundliga diskussioner där för- och nackdelar vägs emot varandra.

Tillvägagångssätt

Efter att ha identifierat vilka individer som ingick i målgruppen delades dessa upp geografiskt över staden efter bostadsadress. I detta förslag togs det hänsyn till hur många barn respektive förskola hade kapacitet att ta emot, samt att platser reserverades med relativt jämlika avstånd mellan hem och förskola i de områden där fler barn skulle få en platsreservation. Platserna reserverades genom manuell inskrivning av barnen på de överenskomna förskolorna från den 2 september.

Erbjudande och informationsmaterial

Erbjudandet skickades tillsammans med en informationsfolder om förskola med reguljär post till barnens folkbokföringsadresser. Erbjudandet bestod av en A4-sida med information på engelska och svenska. Även foldern innehöll

information på både svenska och engelska, samt en QR-kod till en sida på malmo.se innehållande kort, enkel information om förskola på flera språk.

Ett flertal föll bort

Vid ett flertal tillfällen fram till att platserbjudandena skickades ut genomfördes gallringar av målgruppen. Under perioden från det att målgruppen identifierades till att reservationsförslaget var färdigt hade flera familjer självmant ställt sig i kö, fått plats på fristående förskola eller flyttat från kommunen. Dessa sorterades därför bort från målgruppen.

Kontakt

Biträdande rektor på mottagande förskola ansvarade för att kontakta familjerna för att få reda på om familjen avsåg att komma till förskolan eller ej. Uppgiften var dels ett led i den lagstadgade uppsökande verksamheten, dels ett sätt för förskolorna att kunna planera sin verksamhet. I lagtexten står det tydligt att familjerna varken behöver tacka ja eller nej till det särskilda platserbjudandet, men i de fall som förskolorna kom i kontakt med familjer, framgick huruvida de planerade att tacka ja eller inte. Familjernas svar meddelades till placeringshandläggarna som därefter förde statistik över ja- och nej-tack på sina respektive förskolor. I de fall familjerna tackade nej till en plats togs platsreservationen bort.

Förskolorna tillämpade ordinarie rutiner i mottagningssituationen. Att ta emot nya barn och möta familjer är en naturlig del av vardagen och det finns mycket erfarenhet i förhållande till språkbarriärer och olika familjesituationer. Hjälp med tolk kunde ordnas vid behov.

Utfall av särskilda platserbjudanden

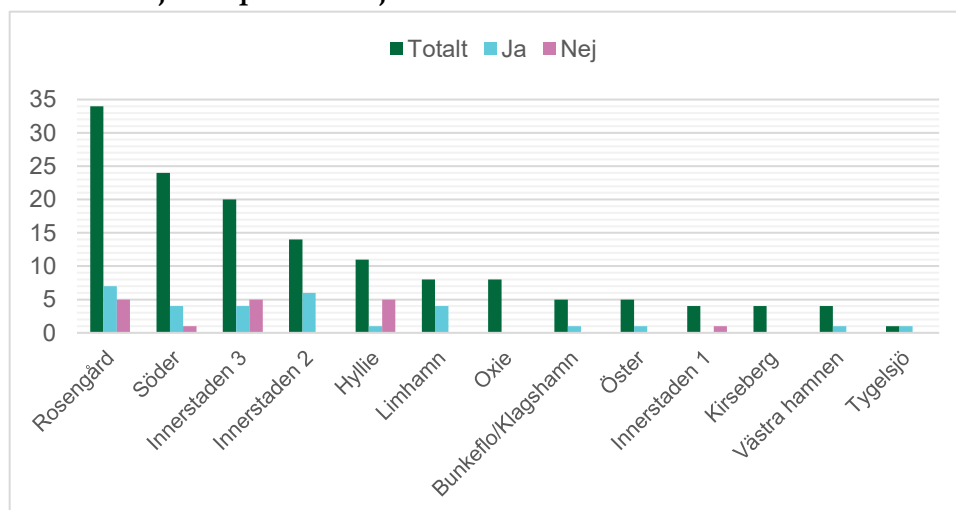
I månadsskiftet maj-juni 2024 skickades det ut 142 särskilda platserbjudanden. Av dessa 142 var det:

- 30 som tackade ja till en plats
- 17 som aktivt tackade nej till en plats
- 45 fick förvaltningen inte kontakt med.
- 26 bekräftades vara utflyttade från kommunen alternativt utomlands.

I figur 4 visas spridningen av erbjudanden och svar i staden uppdelade på 13 geografiska kluster. En utförlig beskrivning av de geografiska klustren finns i bilaga 1. De särskilda platserbjudandena fördelades på 64 förskolor i staden

som fick mellan 1 och 7 placeringar vardera. Majoriteten av förskolorna blev tilldelade mellan 1 och 2 placeringar.

Figur 4. Utfall platserbjudanden 2024 – Totala antalet platserbjudanden samt antal ja- respektive nej-tack.

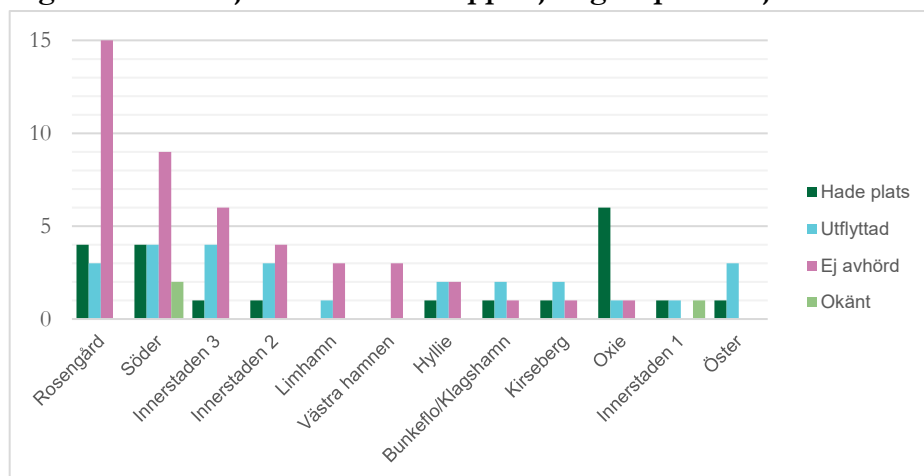

Området med flest platserbjudanden var liksom föregående år Rosengård där 34 platserbjudanden skickades ut varav 7 tackade ja till platsen och 5 tackade nej.

Området med minst antal platserbjudanden var Tygelsjö, där skickades 2 platserbjudanden ut, varav en tackade ja och en tackade nej. I Oxie skickades 8 platserbjudanden ut, men där saknas återkoppling i form av ja- och nej-tack.

Det framkommer olika anledningar till att familjer inte valt att tacka ja eller nej till en plats. I figur 5 visas spridningen. Den mest förekommande anledningen är att familjen inte gått att få tag på (45 st). Den näst vanligaste anledningen är att familjen är utflyttad från kommunen (26 st) och därefter att barnet redan haft en placering (21 st) när de erbjudits en plats.

Figur 5. Platserbjudande 2024 – Uppföljning av platserbjudanden.

Orsaken till att vissa familjer inte gått att få tag på är att de hade felaktig folkbokföring registrerad hos Skatteverket medan andra hade flyttat under perioden. I några fall saknades familjernas namn på dörren och posten kunde därmed inte leverera breven. Många telefonnummer var dessutom felaktiga. I de fall som anges som ”okänt” har biträdande rektor varit i kontakt med familjen som bett att få återkomma med svar, men sedan inte gått att få tag på.

Det finns utmaningar i att målgruppen inte är statisk utan en ögonblicksbild vid ett givet tillfälle. Från och med att uttaget gjordes var det många familjer som hann flytta, söka egen plats eller skaffa sig en plats på en fristående förskola.

Uppföljning utfall - februari 2025

Vid uppföljning av utfallet av platserbjudanden 6 månader senare är 25 av de 30 barn som tackade ja till en plats fortfarande inskrivna i förskolan de erbjöds plats på. 11 av de 25 har i februari 2025 en ordinarie förskoleplacering istället för allmän förskola. Ytterligare 2 barn har sökt en ordinarie plats sedan platserbjudandena skickades ut i september. Huruvida de gjort det på grund av det särskilda platserbjudandet eller ej är svårt att fastställa.

Informationssida på Malmö stads intranät Komin

I april lanserades en informationssida på Komin. Syftet med sidan var att underlätta arbetet med arbetsuppgifter som är kopplade till arbetet inom

förskola för fler barn - utifrån olika medarbetares perspektiv och deras roller. Särskilt fokus finns på processen kring de särskilda platserbjudandena.

Informationssidan ger möjlighet att få en översikt, återkomma till informationen och den som vill kan fördjupa sig. Under arbetets gång har det blivit tydligt att återkommande och upprepande kommunikationsinsatser önskas från medarbetare. Sidan fortlever, utvecklas och uppdateras.

Organisering

Nuvarande arbetsgrupp med representanter från avdelningen för planering och analys och avdelningen ledningsstöd och kommunikation har uppdraget att verkställa skollagsuppdraget som inbegriper en bred uppsökande samverkan med stöd från civilsamhället och gentemot andra prioriterade samverkansaktörer. Uppdraget har flera interna samarbetsytor över avdelnings- och enhetsgränser.

Slutsatser och utvecklingsområden 2025

Särskilda platserbjudanden och information om allmän förskola

Under 2024 har samtliga delar av arbetet med de särskilda platserbjudandena ingått i linjearbetet. Framtagande och urval av målgruppen har skett enligt liknande rutin som föregående år. Underlaget med adresser till familjerna som fanns att tillgå från folkbokföringen var till viss del bristfälligt och ständigt föränderligt. Familjer kan också söka plats på egen hand, flytta till en ny adress eller annan ort mellan uttaget och att platserbjudandet skickas ut. Allt detta medför en stor osäkerhet.

Under slutet av 2025 och framåt kommer ett nytt barn- och elevregistersystem att implementeras vilket innebär en viss osäkerhet. Ett utvecklingsmål under implementeringen av systemet blir därför att säkerställa att skollagsuppdraget kan genomföras enligt befintliga rutiner.

Ett annat utvecklingsområde under 2025 blir att fortsätta arbetet med att ta fram statistiska underlag för uppföljning och analys.

Uppsökande verksamhet

Malmö diversifierade befolkning avspeglas i förskolan och genom det tillitsskapande dialogbaserade arbete som förskolelotsarna bedriver ges unika möjligheter till insikter ur ett föräldraperspektiv. Att lyssna in och förstå

familjers upplevelser av förskolan och hur detta påverkar deltagande, närvaro och barns förskolevistelse är ett viktigt bidrag i det fortsatta arbetet med att skapa en inkluderande och likvärdig förskola.

Avgifter och kostnader för förskola

Ett angeläget ämne som lyfts fram i år och som lyfts i tidigare årsrapporter är hur kostnader för förskola, och inte minst de kostnader som följer med att ha sitt barn på förskola, påverkar familjernas motivation att ansöka om förskoleplats för sitt barn. De familjer som har 15 kostnadsfria timmar per vecka och som önskar omsorg även under loven stöter oftast på ekonomiska hinder, då utgifterna blir för höga. Familjer berättar att de är osäkra på hur de avgiftsfria timmarna fungerar, vad som gäller kring avgifter och förskola, samt tillämpningen av utökad vistelsetid.

Föräldrasamverkan – kommunikationsvägar och möjlighet till dialog

Ett utvecklingsområde som identifierats är att se över föräldrasamverkan mellan förskola och vårdnadshavare vad gäller kommunikationsvägar och möjligheter till möten och dialog.

Barns deltagande och närvaro i förskolan

Barns deltagande och närvaro i förskolan är avgörande för att förskolan ska ha en kompensatorisk och positiv effekt för barns utveckling och lärande. Ett fortsatt kunskapsbyggande arbete kommer bedrivas för att skapa bättre förståelse över vilka faktorer som samverkar här.

Öppen förskola – en öppen verksamhet för alla småbarnsföräldrar

En annan viktig utvecklingsaspekt är att bredda arbetet och se över insatserna för att nå de målgrupper som är underrepresenterade på öppna förskolan. Hur kan kännedomen om öppen förskola öka och göras mer tillgänglig för alla familjer?

För att få frågan om besökare på öppen förskola ytterligare belyst har kontakt tagits med etnologiska institutionen vid Lunds universitet. Ett förslag till uppdrag för mastersstudenterna har formulerats utifrån utmaningen att nå ut till fler målgrupper, såsom familjer med en lägre utbildningsnivå, familjer med utländsk bakgrund, familjer som lever i utsatthet och familjer i områden där inskrivningsgraden till förskola är lägre. Vilka lösningar och utbud kan studenterna föreslå i ett sådant uppdrag? Studenterna kommer kunna bidra med värdefulla insikter och förslag på hur förvaltningen bättre kan nå ut bredare till olika målgrupper.

Slutligen har förvaltningen tagit flera steg framåt för en ökad samverkan i uppdraget *Förskola för fler barn*. Genom att sammanföra olika perspektiv och

identifiera möjliga samverkansområden stärks förutsättningarna för det organisatoriska lärandet. En dialog pågår inom förvaltningen för att hitta gemensamma beröringspunkter och därigenom bredda helhetssynen med barnets bästa i fokus.